

DIN ACTIVITATEA FRONTULUI PLUGARILOR ÎN ȚARA OĂȘULUI (1944—1947)

de
IOAN CHIȘU
AUREL PANTEA

Victoria revoluției de eliberare socială și națională din august 1944 a marcat începutul revoluției popular-democratice, care a deschis României perspective noi de evoluție. După cum se subliniază în Programul P.C.R., aceste importante evenimente au „inaugurat epoca unor profunde transformări revoluționare, democratice în societatea românească, a cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și masele largi populare. Epoca ce a urmat a marcat începutul unei noi istorii a patriei noastre — istoria împlinirii idealurilor de dreptate socială și națională pentru care au luptat nenumărate generații de înaintași, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale a României, a dreptului sacru al poporului român de a fi stăpîn în propria lui țară¹”.

Pentru îndeplinirea sarcinilor revoluției democrat populare conduse de P.C.R., era imperios necesară atragerea alături de clasa muncitoare — care reprezenta forța principală în revoluție — și a țărănimii, aliatul ei principal, de bază, a celorlalte păături și categorii sociale interesate sincer în dezvoltarea democratică a țării.

Țărănimea era în mod obiectiv interesată în îndeplinirea, consolidarea și dezvoltarea cuceririlor istorice obținute prin doborîrea fascismului, susținerea războiului antihitlerist, restabilirea independenței și integrității naționale a țării, cucerirea drepturilor și a libertăților cetățenești în cadrul unui regim cu adevărat democratic. Țărănimea, care forma imensa majoritate a populației și dispunea de energii revoluționare dovedite secole de-a rîndul în trecutul istoriei noastre, reprezenta aliatul principal al clasei muncitoare în revoluție. În acest scop, P.C.R. a îndrumat țărănimea să se organizeze și să acționeze alături de clasa muncitoare și celelalte forțe democratice într-un front revoluționar unit. Astfel, folosind tradițiile luptei comune de dinaintea eliberării, P.C.R. a sprijinit

¹ *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*, Editura Politică, București, 1974, p. 52.

îndeaproape organizarea și dezvoltarea Frontului Plugarilor și organizarea comitetelor sătești².

Atragerea țărănimii la procesul revoluționar s-a făcut în condițiile luptei împotriva reacțiunii interne, pentru instaurarea guvernului democratic și înfăptuirea reformei agrare. Țărănimea se convingea prin proprie experiență de justetea politicii comuniștilor, era atrasă în mod obiectiv spre P.C.R. și organizațiile democratice de masă.

Munca de organizare și mobilizare a țărănimii întâmpina încă destule greutăți, țărănimea manifesta încă șovăială, neîncredere, prejudecăți datorate propagandei burgheze care încerca să o îndepărteze de revoluție, de partidul comunist. În aceste condiții, comuniștii au folosit cu multă răbdare și măiestrie o largă gamă de forme și mijloace de convingere a țărănimii, pentru a o atrage în organizațiile de partid, în Frontul Plugarilor, în Comitetele Blocului Național Democrat, Apărarea Patriotică etc. P.C.R. a acționat, în primul rînd pentru întărirea organizațiilor sale din mediul rural, pentru atragerea în partid a celor mai înaintați țărani, care manifestaseră hotărîre și abnegație în lupta împotriva fascismului și moșierimii, pentru instaurarea unui regim democratic.

În acest sens, în toamna anului 1944, pe baza directivelor C.C. al P.C.R., Comitetele regionale de partid au luat măsuri pentru întărirea activității și propagandei la sate, refacerea celulelor sătești și primirea de noi membri din rîndul țărănimii muncitoare. În unele județe cu caracter preponderent agrar, C.C. al P.C.R. a trimis un număr însemnat de cadre cu experiență pentru a ajuta țărănimea să se organizeze³.

Paralel cu acțiunea de atragere a țărănimii spre partid s-a acordat o atenție deosebită organizării la scară națională a Frontului Plugarilor.

În condițiile economice și social-politice de după 23 August 1944, cînd asupra satului își concentrau atenția toate partidele reacțiunii, care sperau să atragă țărănimea de partea lor pentru a-și menține puterea politică, așa cum au făcut-o decenii de-a rîndul, P.C.R. a văzut în Frontul Plugarilor o grupare menită să îndeplinească rolul istoric de atragere și mobilizare a populației rurale alături de forțele democratice din țară în procesul revoluționar desfășurat de clasa muncitoare sub conducerea comuniștilor. În acest scop, în septembrie 1944, s-a trecut la extinderea organizației Frontului Plugarilor la scară națională, la transformarea ei dintr-o organizație regională, într-o grupare politică pe plan național⁴.

După cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., „Partidul a acordat o mare atenție țărănimii muncitoare; în acest scop în toamna anului 1944, Frontul Plugarilor care activase

² *România în anii revoluției democrat-populare. 1944—1947*, Editura Politică, București, 1971, p. 61.

³ G. h. Ioniță, G. h. Tuțui, *Frontul Plugarilor. 1933—1953*, Editura Politică, București, 1970, p. 140.

⁴ *Ibidem*, p. 141—142.

până atunci numai la nivelul câtorva județe a devenit organizația unică a țărănimii muncitoare din România⁵.

În noiembrie 1944 s-a desfășurat la București prima Conferință a Frontului Plugarilor, care și-a propus să extindă organizația la scară națională, să întărească alianța cu clasa muncitoare, colaborarea cu P.C.R. și cu celelalte forțe democratice. Apelul Conferinței mobiliza țărănimea să se încadreze în Frontul Plugarilor. În toamna anului 1944 și mai ales în anii 1945—1946, Frontul Plugarilor s-a dezvoltat rapid în întreaga țară. Comitetele țărănești din diferite localități ale țării și-au reorganizat activitatea pe baze noi și sub îndrumarea conducerii centrale a Frontului Plugarilor în care se aflau Dr. Petru Groza, Miron Belea, Ion Moga Fileru, Romulus Zăroni și alții⁶, au obținut succese importante în munca cu țărani.

Atragerea și încadrarea țărănimii în Frontul Plugarilor s-a desfășurat și în Țara Oașului sub semnul participării la înlăturarea grabnică a marilor sarcini naționale, politice, economice și sociale ale revoluției popular-democratice, printre care, în primul rînd, sprijinirea frontului antihitlerist, eliberarea părții de Nord a Transilvaniei de sub jugul hortyst și reinstaurarea administrației democratice românești, înlăturarea urmărilor ocupației hitleriste, înlăturarea reformei agrare, refacerea economiei distruse de război etc. După cum se arăta într-o chemare a Comitetului județean Satu-Mare al Frontului Plugarilor, țărănimea trebuia să-și strîngă rîndurile, să se alăture luptei clasei muncitoare pentru înlăturarea marilor reforme democratice ale momentului istoric: „Frați plugari! După patru ani de urgie ce au trecut peste noi în timpul ocupației hortyste, putem să ne ridicăm capul și noi care întotdeauna am fost pătura cea mai asuprită.

În urma actului de la 23 August 1944, cînd România a încheiat armistițiul cu puternica noastră vecină Rusia Sovietică..., ni s-a dat posibilitatea să ne organizăm mină în mină și să luptăm pentru a putea ajunge ținta pentru care au luptat și au murit strămoșii noștri.

Dar timpurile s-au schimbat, lupta iobagilor s-a schimbat cu lupta întregului popor contra fasciștilor, hitleriștilor, hortystilor și tuturor din slujba lor.

Să dăm ostași bravi și ajutor material armatelor eliberatoare rusești și românești, prin aceasta arătînd voința noastră fermă pentru eliberarea noastră. Pentru ca să ajungem scopul luptei noastre trebuie să ne organizăm. Nu așteptați deci, organizați comitete satești, grupați-vă în Fron-

⁵ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare cu prilejul celei de a 25-a aniversări a instaurării guvernului democratic din 6 martie 1945*, Editura Politică, București, 1970, p. 11.

⁶ *România în anii revoluției democrat-populare, 1944—1947*, Editura Politică, București, 1971, p. 63.

tul Plugarilor, care este organizația voastră firească. Uniți-vă căci unirea face puterea!⁷.

În anul 1945, împreună cu celelalte organizații democratice, Frontul Plugarilor a aderat la Platforma Frontului Național Democrat. În proiectul Platformei F.N.D., dat publicității și în Țara Oașului de ziarul „Brazdă Nouă”, organul de presă al Frontului Plugarilor din județul Satu-Mare, se arăta că în urma situației create după evenimentele din august 1944, pentru prima dată în istoria sa poporul român are posibilitatea să-și dobândească independența deplină și un regim de largi libertăți democratice. Pentru aceasta se impunea însă continuarea luptei împotriva ocupanților și înfrângerea lor definitivă, promovarea unei politici de prietenie și colaborare cu Uniunea Sovietică și cu toate țările vecine, nimicirea fascismului din România, pedepsirea trădătorilor patriei, stabilirea unui regim de reală democrație parlamentară etc.⁸.

Pe lângă aceste sarcini specifice pentru întreaga Românie, pentru Țara Oașului se puneau, în plus, o serie de sarcini rezultate din înapoierea și asuprirea seculară, națională și socială a acestui „colț uitat de țară”, cum era supranumit cu amărăciune Oașul. Oprindu-se asupra trecutului întunecat și exprimând speranța unei redresări a situației sub regimul democratic, ziarul „Sătmarul” scria: „Este regretabil că în acest secol al culturii și civilizației o regiune așa de frumoasă ca Oașul nostru să fie atât de neglijată. E ceva de necrezut că numărul celor analfabeți să fie așa de mare ca în regiunile acestea. Știm și sîntem convinși că atât sub fosta dominație maghiară, cît și sub cea românească asuprirea a lucrat mină în mină; cei care au stat întotdeauna la cîrmă, nu au *adictat nici decum* și niciodată ridicarea și luminarea fiilor noștri dragi și falnici ai ogorului românesc, ci din contră, i-au ținut în întuneric, pentru a nu pretinde niciodată drepturile și libertățile cuvenite lor. Cu noua eră, trecutul să rămînă al trecutului.

Azi, după atîția ani de suferință și cotropire, conducerea țării se află în mîinile care s-au ridicat din sînul poporului.

Vom încerca să corectăm greșelile și păcatele trecutului, vom semăna pace și înțelegere acolo unde sub diferite regime fasciste s-a semănat șovinismul, ura de rasă de către unele capete îndărătnice; vom arăta drumul spre o viață adevărat democratică și vom pleda cu sfîntenie pentru dreptul de a avea cuvînt acei care muncesc, pentru o Românie democratică, o Românie unde să poată avea drepturi egale fiecare cetățean cîstit, indiferent de naționalitate⁹.

Raportul Comitetului Regional Oradea al P.C.R., căruia îi era subordonată teritorial și această zonă, sublinia greutățile mari din Sătmar și Oaș în 1945. Existau mari neajunsuri în aprovizionarea populației, iar importante capacități industriale nu erau puse în funcțiune. Elementele

⁷ *Brazdă Nouă*, din 28 ianuarie 1945.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Sătmarul*, din 14 iulie 1946.

reacționare române și maghiare desfășurau o febrilă activitate șovină, naționalistă. Apăruseră fenomene de șomaj mai cu seamă în Țara Oașului, mijloacele de transport erau insuficiente. Elementele teroriste recurgeau la acte banditești împotriva populației, desfășurau o propagandă ostilă regimului democratic¹⁰.

În pofida acestor greutăți rîndurile organizațiilor de partid și a celor de masă din județ au continuat să crească, astfel că în noiembrie 1946, organizația județeană P.C.R. Satu-Mare avea un efectiv total de 4218 membri, din care 2026 muncitori, 1596 țărani, 295 mici meseriași, 107 intelectuali și 197 funcționari. Organizațiile de masă conduse de P.C.R. au cunoscut în aceeași perioadă o importantă creștere a numărului de membri. Astfel, în 1945 organizațiile sindicale cuprindeau 10 282 de membri; Frontul Plugarilor — 28 608; Uniunea Populară Maghiară — 21 898; Apărarea Patriotică — 3330¹¹.

Eferescența vieții politice, creșterea influenței P.C.R. și a organizațiilor sale de masă s-a resimțit puternic după 1944 și în Țara Oașului. Prin cadrele sale de frunte, Leontin Sălăjan, Alexandru Sencovici ș.a.¹² Regionala P.C.R. Oradea s-a preocupat îndeaproape de procesul reorganizării pe baze legale a partidului comunist și a organizațiilor democratice, de creșterea influenței lor în mase. De asemenea, Țara Oașului a stat în atenția permanentă a conducerii centrale a P.C.R. și a guvernului democratic care, prin vizitele făcute de către Lucrețiu Pătrășcanu¹³, Dr. Petru Groza¹⁴ ș.a. au impulsionat procesul de democratizare, de reinstaurare a administrației românești, de rezolvare a unor probleme economice, sociale și juridice, de creșterea influenței partidului comunist și a guvernului democratic în rîndul masei de oșeni.

Atragerea țărănimii din Oaș către organizațiile Frontului Plugarilor a întîmpinat anumite greutăți cauzate, pe de o parte, de faptul că pînă la 23 August 1944 în această parte a țării nu acționaseră organizații ale Frontului Plugarilor, iar pe de altă parte, țăranii oșeni manifestau o anumită reținere determinată de faptul că înainte de 1944, în Oaș organizațiile P.N.T. desfășuraseră o propagandă demagogică care a amăgit țărănimea, i-a înșelat speranțele, ceea ce a determinat apariția unei stări de neîncredere față de orice încercare de organizare a ei. La aceasta se adaugă amintirea dureroasă a anilor ocupației horthyste, cînd populația românească majoritară a fost supusă unei duble exploatare, sociale și naționale, a fost ținută în înapoiere economică, socială și culturală, cu un standard de viață dintre cele mai înapoiate în Europa. Secolele de asuprire și înapoiere, faptul că toate regimurile politice și guvernele de pînă atunci înșelaseră speranțele oamenilor i-a făcut pe oșeni să privească cu oarecare neîncredere noul regim, organizațiile democratice care

¹⁰ *Sătmărenii în lupta pentru socialism. 1944—1947*, Satu-Mare, 1974, p. 63—64.

¹¹ *Ibidem*, p. 62—63.

¹² *Sătmăru*, din 23 August 1946.

¹³ *Ibidem*, din 25 iulie 1946.

¹⁴ *Ibidem*, din 15 octombrie 1946.

ii chema la o viață politică nouă. Ilustrînd această stare de spirit, ziarul „Brazdă Nouă” afirma: „Această regiune (Țara Oașului, n.n.) a fost părăsită întotdeauna, mai ales în acești patru ani din urmă. Pentru starea ei de pînă acum sînt de vină autoritățile maghiare, dar acum cînd ar avea posibilitatea să înceapă o viață nouă și liberă, oamenii aceștia stau pe gînduri și sînt neîncrăzători. În drumul nostru pentru organizarea în regiune a Frontului Plugarilor, am găsit o mulțime de comune unde nu era nici-un fel de orînduială, așa de pildă comuna Boinești, era fără primar, fără învățător, fără gardă comună... Cînd am chemat populația comunei pentru a explica rosturile organizației Frontului Plugarilor, au venit foarte puțini deoarece se lansase zvonul că în comună a sosit o comisie care face înscrieri pentru a li se lua vitele. Înțelegem că autoritățile maghiare nu le-a fost în interes să se îngrijească de regiunea aceasta, dar nu înțelegem de ce oamenii sînt nepăsători acum cînd încep o viață nouă”¹⁵.

Ziarele „Brazdă Nouă”, „Drepturile țăranilor”, „Sătmarul”, „Colț de țară” și alte organe de presă democratice din județ, au desfășurat o largă campanie propagandistică pentru a-i scoate pe oșeni din această apatie politică de moment, pentru a-i atrage de partea regimului democratic, a Frontului Plugarilor. Ziarul „Brazdă Nouă”, explica pe larg, în unul din numerele sale, istoricul, țelurile și sarcinile Frontului Plugarilor, îndemnîndu-i pe oșeni să intre în masă în această organizație. Articolul intitulat „Frontul Plugarilor. Cum s-a născut, ce este și ce vrea? De la Țebea lui Horea la muncitorii de la Grivița.” are drept motto cuvintele rostite de Ion Moga Fileru la întemeierea organizației în 1933: „Plecăm la luptă cu munții după noi.” Articolul arată că de la început Frontul Plugarilor a luptat pentru o reformă agrară radicală în folosul țăranimii, pentru înfrățirea ei în luptă alături de clasa muncitoare, pentru colaborarea cu alte organizații democratice ca M.A.D.O.SZ.-ul, Blocul Democratic etc., în lupta împotriva fascismului și războiului, pentru democrație într-o Românie nouă¹⁶.

În chemarea intitulată „Să ne unim forțele”, lansată de același ziar, se demonstrează că regimurile burghezo-moșierești maghiare și române au învrăjbit masele țărănești pentru a le putea exploata mai ușor. Acum însă era necesară aderarea țăranimii la Frontul Plugarilor, indiferent de naționalitate, dat fiind faptul că această organizație urmărea îndeplinirea reformei agrare¹⁷.

Ca urmare a vastei activități propagandistice și organizatorice desfășurate de Comitetul județean Satu-Mare al Frontului Plugarilor, condus de președintele Aurel Nistor, a Comitetului de plasă Oaș condus de Ioan Țăranu, locuitor al comunei Boinești, organizația s-a extins în întreaga Țară a Oașului. Un aport deosebit la consolidarea organizațiilor Frontu-

¹⁵ *Brazdă Nouă*, din 28 ianuarie 1945.

¹⁶ *Ibidem*, din 11 februarie 1945.

¹⁷ *Ibidem*, din 4 februarie 1945.

lui Plugarilor din Oaș l-a avut Ioan Țăranu, care, ca localnic, cunoștea mai bine situația și sufletul oșenilor, s-a putut apropia cu mai multă ușurință de ei și în cele din urmă a putut să-i organizeze mai ușor. Candidat în alegerile parlamentare din 1946, Ioan Țăranu era astfel caracterizat: „Oșan de la Boinești, este reprezentantul cel mai demn al țăranilor din Satu-Mare și a luptat fără osteneală la reforma agrară din acest județ. Astăzi este vicepreședintele organizației județene a Frontului Plugarilor¹⁸. Ca urmare a meritelor sale, Ioan Țăranu a fost promovât în 1947, președinte al Frontului Plugarilor din județul Satu-Mare¹⁹.

Consemnând procesul de aderare al țăranimii oșene la Frontul Plugarilor, ziarul „Brazdă Nouă” sublinia: „Și la noi, ca în restul țării s-a început sistematic organizarea comunelor. Cu toate că în regiunea aceasta nu s-a auzit niciodată de organizația Frontului Plugarilor o mulțime de oameni din diferite comune au început organizarea comitetelor comunale ale Frontului Plugarilor²⁰.

Cu toate greutățile provocate de reacțiune, cu toată șovăiala manifestată de unii țărani, organizațiile Frontului Plugarilor s-au încheiat peste tot în Țara Oașului. În comuna Negrești, în fruntea Comitetului comunal al Frontului Plugarilor a fost ales Mihai Fabian. În programul de acțiune al comitetului se prevedea: înfăptuirea reformei agrare care să dea țăranilor pământ arabil, loc de pășune, lot de pădure, locuri de muncă pentru cei fără lucru etc.²¹.

Preocuparea organizațiilor Frontului Plugarilor față de necesitățile ardente ale satului au spulberat neîncrederea țăranimii față de organizație. Din acest moment s-a produs în Țara Oașului o adevărată cotitură în atitudinea maselor populare din această zonă, în sensul că ea a optat ireversibil pentru democrație: „Oamenii încep a reveni, încep să vadă că sînt liberi asupra voinței lor. Atît muncitorii cît și țăranii se grupează în organizații care și-au pus ca țință apărarea drepturilor lor²². Plugarii din comuna Certeze, cei din Boinești și din alte localități oșene și-au constituit comitete ale Frontului Plugarilor în care au ales conducători ce s-au dovedit „din totdeauna hotărîți să lupte în interesul celor nevoiași și asupriți²³.

Încadrarea țăranimii oșene în organizații ale Frontului Plugarilor și atragerea ei la politica de transformări democratice s-a realizat în condițiile luptei împotriva reacțiunii, care încerca să destrame unitatea țărănească, să o scoată de sub influența P.C.R. și a Frontului Plugarilor. Aceste manevre au fost demascate de membrii Comitetului județean Satu-Mare al Frontului Plugarilor. Astfel, în ședința Comitetului comunal din Trip, Ioan Țăranu afirma: „... noi, țăranii organizați în Frontul Pluga-

¹⁸ *Sătmarul*, din 24 noiembrie 1946.

¹⁹ *Colț de țară*, din 7 februarie 1947.

²⁰ *Brazdă Nouă*, din 28 ianuarie 1945.

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*, din 11 februarie 1945.

²³ *Ibidem*, din 18 februarie 1945.

rilor ne cunoaștem destul de bine prietenii, dar la fel și dușmanii noștri, ciocoi și uneltele lor. Prieteni ne sînt muncitorii din fabrici și uzine, care ne-au ajutat la reforma agrară și care au vărsat sînge, au dat victime pentru înfăptuirea acestei reforme agrare.

Dușmani ne sînt toți care s-au așezat de-a curmezișul reformei agrare și au căutat să oprească înfăptuirea ei, în frunte cu moșierii reacționari. De azi înainte țărani vor munci pămînturile lor, primite prin reforma agrară înfăptuită de guvernul Petru Groza²⁴.

Schimbarea conștiinței politice a țărănimii oșene în anii revoluției popular-democratice era atestată în cel mai înalt grad de părăsirea în masă a „partidelor istorice”. Marcînd opțiunea politică definitivă a țărănilor oșeni în favoarea democrației, ziarul „Sătmarul” scria că locuitorii comunei Trip și din alte comune, care mult timp activaseră în organizația național-țărănistă, îndemnați de promisiuni care nu s-au realizat niciodată, au părăsit această organizație și satisfăcuți de măsurile adoptate de guvernul democratic al țării s-au decis să-i dea tot ajutorul. În acest sens ei au aderat în masă la Blocul Partidelor Democratice²⁵.

Atracția oșenilor spre Frontul Plugarilor s-a concretizat în apariția și creșterea numerică a organizațiilor locale în toate satele Țării Oașului. Într-o circulară a Comitetului județean P.C.R. Satu-Mare se afirma că în 1945, în fiecare comună din plasa Oaș există și funcționează organizații ale Frontului Plugarilor²⁶.

La 20 februarie 1946 situația organizațiilor și membrilor Frontului Plugarilor se prezenta astfel: Comuna Negrești — 359 membri, din care 80 erau și membri ai P.C.R.; Valea Turului — 113, din care 35 erau membri ai P.C.R.; Tur — 155, din care 42 erau membri ai P.C.R.; Călinești — 275, din care 45 erau membri ai P.C.R.; Cămîrzana — 370, din care 43 erau membri ai P.C.R.; Racșa — 417, din care 12 erau membri ai P.C.R. În plasa Oaș funcționau 15 organizații comunale ale Frontului Plugarilor care cuprindeau 2 614 membri. Dintre aceștia 372 erau și membri ai P.C.R. În zece comune din plasă funcționau primari care erau membri ai Frontului Plugarilor²⁷.

•

Creșterea influenței Frontului Plugarilor și a P.C.R. în rîndul țărănimii muncitoare s-a datorat în primul rînd înfăptuirii reformei agrare. Atragerea țărănimii de partea clasei muncitoare, participarea ei efectivă în calitate de aliat politic în revoluția popular-democrată a fost strîns legată de interesul acestei clase pentru înfăptuirea reformei agrare. Acest

²⁴ *Ibidem*, din 8 februarie 1946.

²⁵ *Sătmarul*, din 16 martie 1947.

²⁶ Arhiva Comitetului județean P.C.R. Satu-Mare, *Fond 1*, dosar nr. 21/1945, fila 16.

²⁷ *Ibidem*, dosar nr. 32/1946, filele 11—12.

deziderat de veacuri a țărânimii a putut fi înlăptuit în focul bătăliei generale pentru transformări democratice în țara noastră.

Astfel, înlocuirea pe cale revoluționară a vechilor organe ale administrației de stat, exercitarea controlului muncitoresc și trecerea pământurilor moșierești în proprietatea țăranilor, au reprezentat momente de seamă în desfășurarea revoluției popular-democrate, în atragerea alături de clasa muncitoare a maselor țărănești, a oamenilor muncii din rîndul naționalităților conlocuitoare și a micii burghezii de la orașe, în transformarea lor în participanți direcți la revoluție²⁸.

În același timp trebuie subliniată tactica revoluționară folosită de partidul comunist în înlăptuirea reformei agrare. P.C.R. s-a călăuzit în politica față de țărâtime după principiul conform căruia o repartizare democratică a pământurilor moșierești trebuie să fie opera unor comitete țărănești. Ele au fost create și au activat sub conducerea și îndrumarea P.C.R. și a Frontului Plugarilor, avînd ca sarcină mobilizarea țărânimii la înlăptuirea revoluției popular-democrate, în special la înlăptuirea reformei agrare²⁹.

Caracterul revoluționar al reformei agrare înlăptuită de guvernul democratic sub conducerea P.C.R. a avut urmări economice, sociale și politice profunde. Astfel, după secole de suferințe, țărâtimea muncitoare a cîștigat prin luptă dreptul deplin asupra pămîntului pe care-l muncea. Desființînd baza economică a exploatării moșierești și împrîpietărînd țărâanii fără pămînt sau cu pămînt puțin, reforma agrară a adus modificări esențiale în poziția de clasă a țărânimii muncitoare, devenită stăpînă asupra pămîntului. S-au realizat condiții pentru ridicarea situației materiale a celor împrîpietăriți. Astfel, 918 000 de țărâni fără pămînt sau cu pămînt puțin au primit 1 109 000 ha de pămînt din cele 1 468 000 ha expropriate, restul devenind rezervă de stat. Au luat ființă peste 400 000 de noi gospodării țărănești, iar alte 500 000 gospodării mici și mijlocii s-au consolidat economic³⁰.

Sub aspect politic, reforma agrară înlăptuită cu ajutorul direct al clasei muncitoare, a dus la întărirea alianței muncitorești-țărănești, la creșterea influenței P.C.R. și a Frontului Plugarilor în rîndul țărânimii. Pe plan organizatoric a crescut afluența spre partidul comunist și spre organizațiile democratice a țărânimii sărace. Astfel, din rîndul țăranilor muncitori au intrat în P.C.R. circa 43 850 de membri pînă în iulie 1945, iar numărul celulelor de partid la sate s-a ridicat la 2 958. Totodată, s-a extins organizarea țărânimii în Frontul Plugarilor, care a cunoscut în perioada luptei pentru reforma agrară o considerabilă creștere numerică

²⁸ Gh. I. Ioniță, Gh. Țuțui, *op. cit.*, p. 159.

²⁹ Traian Udrea, *Despre activitatea și rolul Comiteteleor țărănești în 1944 și în prima jumătate a anului 1945*, în *Studii de istorie contemporană*, vol. 1, Editura Academiei R.P.R., 1956, p. 317.

³⁰ *Alianța clasei muncitoare cu țărâtimea muncitoare în România*, Editura Politică, București, p. 330.

și calitativă a membrilor săi, atingând pînă în iulie 1945 cifra de 1 343 000 de membri³¹.

Totodată, prin împrăștierea țăranilor muncitori din rîndul naționalităților conlocuitoare, reforma agrară și-a adus contribuția la rezolvarea problemei naționale în țara noastră.

Lupta pentru reforma agrară s-a desfășurat cu toată hotărîrea în Sătmar și Țara Oașului. În Transilvania — străvechi pămînt românesc aflat secole de-a rîndul sub stăpînire străină — problema țărănească și asupra socială erau agravate de existența asupririi naționale, datorită faptului că majoritatea țăranilor asupriți — reflectînd compoziția socială a acestei provincii — erau români, în timp ce moșierii, asupritorii lor erau maghiari.

Ziarul democratic „Dreptatea țăranilor“, făcea cunoscut plugarilor din zona Oașului textul legii din martie 1945, în care se stipula că „Reforma agrară este o necesitate națională... Scopul reformei agrare este mărirea suprafeței pămîntului țăranilor cu proprietăți sub 5 ha³². Dacă acesta era în general scopul reformei agrare, pentru Țara Oașului această măsură era chemată să izbăvească țărănimea de împilarea socială și națională de veacuri. Problema pămîntului era o problemă „de viață și de moarte“, pentru populația țărănească a zonei Oașului. La rubrica „Un colț de țară uitat“, ziarul „Sătmarul“ scria: „Lipsa terenului agricol este foarte vădită. La o familie de oșeni compusă din 4—10 suflete, i se cuvine un teren de agricultură de circa 2—4 iugăre — aceasta în cel mai fericit caz. Cele mai multe posedă aceleași suflete pentru 2 000—3 000 de stînjeni patrați. La Bixad, bunăoară, la o populație de 2 700 de suflete se găsește un teren agricol de 1 800 de iugăre, la Trip 800 de iugăre teren arabil la 1 300 de suflete. Să nu mai vorbim de Moiseni, Huta, Certeze, Tîrșoț, Cămîrzana etc. Dacă mai adăugăm că din lipsa pășunii necesară vitelor de lapte 1/3 din totalul hotarului intră anual în rotație schimbîndu-și destinația pentru pășune, ne vom da seama ce mai rămîne pentru munca și hrana oșanului. Din acest neajuns izvorește peregrinajul oșenilor prin Banat, la fasonatul lemnului, de unde își aduc cele necesare unui trai sărac...“³³.

Iată de ce reforma agrară era chemată să ridice la o adevărată condiție umană locuitorii Țării Oașului, care, sub regimurile trecute au fost lăsați să trăiască în asuprire și înapoiere, fiind nevoiți să pribegescă prin țară în căutare de lucru pentru a-și întreține familiile.

Reforma agrară a fost înlăptuită în județul Satu-Mare și în Oaș de către țărani, ajutați de muncitorii de la orașe, sub îndrumarea directă a comuniștilor. În felul acesta s-a rezolvat o problemă așteptată de secole. „Marea operă care va rămîne un caz unic în istoria noastră — scria „Sătmarul“ — este fără doar și poate reforma agrară care de veacuri a

³¹ *Ibidem*, p. 336.

³² *Dreptatea țăranilor*, din 27 martie 1945.

³³ *Sătmarul*, din 26 iulie 1946.

fost dorită și pentru care țărani și-au vărsat sîngele în anul 1907, astăzi a devenit o realitate. Numai în județul nostru au fost împroprietăriți 12 773 de țărani cu pămîntul expropriat de la 1 224 de proprietari și moșieri³⁴.

Referindu-se la faptul că această reformă a fost posibilă numai sub un guvern democratic, pentru care țărănimea acestor meleaguri este hotărîtă să poarte recunoștință și să voteze pentru Platforma F.N.D. în alegerile parlamentare din 1946, același ziar scria că guvernul democratic „... a realizat reforma agrară în județul nostru expropriind de la moșieri și grofi 34 000 de iugăre de pămînt. Cu acest pămînt au fost împroprietăriți 15 400 de țărani”³⁵.

Un rol deosebit în înfăptuirea reformei agrare l-a avut Frontul Plugarilor datorită bazei sale largi de masă în Țara Oașului. Astfel, Comitetul Executiv al Frontului Plugarilor a trimis organizațiilor sale din întreaga țară și deci și din Oaș, instrucțiunile necesare pentru desăvîrșirea reformei agrare. Prin dobîndirea drepturilor politice la 23 August 1944 — se arată în instrucțiuni — am putut ajunge și la reforma agrară. Țăranii au înțeles momentul și au împărțit pămînturile moșierești încă înainte de apariția legii pentru reforma agrară, care a fost mereu întîrziată de guvernele care s-au perindat la cîrma țării între 23 August 1944 și 6 martie 1945. La 6 martie, cînd a venit la cîrma țării guvernul Dr. Petru Groza a legiferat reforma agrară la 22 martie 1945, care a dat pămîntul muncit de plugar, plugarului. Comitetul Executiv al Frontului Plugarilor cheamă acum țărănimea la desăvîrșirea reformei agrare. Să facem un zid în jurul organelor însărcinate cu lucrările reformei agrare pentru ca totul să se execute în conformitate cu prevederile legii. Toți cei îndreptățiți să fie satisfăcuți, cei necinstiți să fie demascați, iar cei vinovați să fie dați pe mîna justiției pentru a fi sancționați³⁶.

Înfăptuirea reformei agrare în Țara Oașului s-a făcut cu unele greutăți datorită opoziției făcute de elementele exploatoare, de reacțiunea română și maghiară. Scopul urmărit de aceștia era apărarea pozițiilor de clasă, sabotarea și compromiterea măsurilor guvernului democratic, re-instaurarea puterii claselor exploatoare.

Acțiunea de înfăptuire a reformei agrare a fost îngreunată și de unele cauze obiective. Astfel, în plasa Oaș, deși era cea mai săracă din județ, lucrările reformei agrare nu au avut o extindere prea mare din lipsă de pămînt. Pentru îndreptățirii la împroprietărire din această plasă — care erau în număr foarte mare — s-a rezervat terenul din proprietatea Sztáray din Livada, în apropiere de Satu-Mare. O parte mică din cei îndreptății au fost împroprietăriți în plasa Satu-Mare, Ardud, Seini, ș.a. Unii dintre oșeni au intrat în posesia pămîntului, dar alții nu și-au putut ocupa loturile primite³⁷. Acest neajuns al reformei agrare a

³⁴ *Ibidem*, din 3 noiembrie 1946.

³⁵ *Ibidem*, din 14 martie 1946.

³⁶ *Ibidem*, din 1 februarie 1946.

³⁷ *Ibidem*, din 20 martie 1947.

fost determinat de faptul că în unele titluri de proprietate, loturile înscrise nu corespundeau realităților de pe teren. Așa s-a întâmplat și cu moșia Sztáray unde dispozițiile de parcelare făcute conform documentelor din titlul de proprietate nu erau corespunzătoare realităților de pe teren³⁸.

Cele mai multe greutăți proveneau din opoziția îndârjită a reacțiunii, a proprietarilor de pământ care căutau prin tot felul de metode să se sustragă de sub incidența legii, de multe ori chiar cu ajutorul unor elemente necorespunzătoare, lipsite de vigilență din comisiile de împroprietărire. „Dacă vom examina activitatea comisiilor de reformă agrară — scria „Sătmarul“ — ne vom putea da seama că și în aceste comisii, prin unele elemente, reacțiunea a reușit să submineze măsurile luate de guvern. Datorită acestui fapt mai găsim o mulțime de moșii în județul nostru, care depășesc mărimea de 50 de hectare, contrar prevederilor legii agrare. Aproape toți proprietarii acestor moșii mai mari de 50 ha, sînt adepții reacțiunii și ai „partidelor istorice“³⁹.

Autoritățile erau chemate să ia măsuri urgente de verificare a activității Comisiei județene de reformă agrară pentru ca pământul să ajungă într-adevăr în posesia celor ce-l meritau.

Partidul Comunist Român și guvernul democratic s-au preocupat îndeaproape de înfăptuirea practică a reformei agrare în Sătmar și Oaș, de înlăturarea greutăților și a piedicilor ivite, de rezolvarea problemelor economice și sociale cu care a fost confruntată această zonă în primii ani de după război.

Astfel, Dr. Petru Groza, președintele guvernului democratic și al Frontului Plugarilor a venit la Satu-Mare și a înmînat personal titlurile de proprietate unui număr mare de țărani în cadrul unei ceremonii la care au mai asistat Leontin Sălăjan din partea C.C. al P.C.R., Aurel Nistor, din partea conducerii județene a Frontului Plugarilor, Koós Zoltán, din partea organizației județene a Uniunii Populare Maghiare ș.a.⁴⁰

De asemenea, Lucrețiu Pătrășcanu a făcut mai multe vizite în Țara Oașului, ajutînd practic la realizarea unor prevederi ale reformei agrare, la rezolvarea unor probleme economico-sociale și juridice.

Consemnînd aportul deosebit al lui Lucrețiu Pătrășcanu la rezolvarea unor probleme apărute în Țara Oașului, presa democratică arăta că: „Acel care s-a oprit de două ori în timp de un an, în Oaș, este Lucrețiu Pătrășcanu. Este de menționat că D-sa a venit oprindu-se la Negrești, unde a ascultat mulțimea păsurilor pe care le au țărani. Cele mai multe plîngerii au fost rezolvate pe loc. În special s-a interesat de mersul reformei agrare, făcînd, prin intervenția sa ca plugarii să ajungă la pămînturi mai bune. Lucrețiu Pătrășcanu a luat măsuri aspre împotriva actelor antisociale, care au luat proporții în ultimul timp“⁴¹.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ *Ibidem*, din 20 martie 1945.

⁴⁰ *Ibidem*, din 15 octombrie 1945.

⁴¹ *Ibidem*, din 25 iulie 1946.

Lupta hotărâtă a țărănimii muncitoare din Țara Oașului, ajutorul direct acordat de guvernul democratic, de P.C.R. și de Frontul Plugarilor au determinat eșecul uneltirilor reacțiunii care, urmăreau să împiedice înfăptuirea reformei agrare și înaintarea pe drumul democratizării. După cum s-a constatat la adunarea generală a Frontului Plugarilor din plasa Oaș, ținută în 3 februarie 1946 la Negrești, guvernul democratic a reușit să treacă cu bine peste toate greutățile, realizând reforma agrară. Încercările reacțiunii de a sabota reforma agrară mizând pe atragerea de partea ei a țărănimii au eșuat: „În multe cazuri reacțiunea a încercat să vorbească plugarilor, dar nu au fost ascultați și au fost alungați. Oamenii partidelor burghezo-moșierești care au pornit să colinde satele încercând să semene neîncredere în sufletele plugarilor, primesc de la aceștia răspunsul după merit”⁴².

Cu ocazia Congresului anual al Frontului Plugarilor, organizația județeană Satu-Mare a făcut un bilanț general al reformei agrare, a tuturor realizărilor guvernului democratic, arătând că: „...guvernul nostru cu Frontul Plugarilor a expropriat aproape 2 milioane de hectare ale moșierilor din care au fost împroprietăriți circa 700 000 de țărani. Au fost atribuite deja primele titluri de împroprietărire”⁴³. Sintetizând marile succese ale populației din Țara Oașului, care se datorau în întregime guvernului democratic și Partidului Comunist Român, Aurel Nistor, președintele Comitetului județean Satu-Mare al Frontului Plugarilor, arăta în cuvîntul său: „Plugari! Pămîntul este al vostru, iar Ardealul de Nord rămîne unit la Patria Mamă odată și pentru totdeauna”⁴⁴.

Organizația Frontului Plugarilor a cunoscut în anul 1947 un proces intern de clarificare ideologică, de întărire politică și organizatorică a rîndurilor sale. Astfel, pe baza instrucțiunilor elaborate la începutul anului 1947, de conducerea centrală a organizației, a început în toată țara reorganizarea Frontului Plugarilor. Reorganizarea a început de la nivelele superioare ale organizației și s-a extins pînă jos, la nivelul comitetelor și organizațiilor comunale⁴⁵.

În județul Satu-Mare s-au produs schimbări în conducerea județeană a Frontului Plugarilor. După cum se arată într-un articol dat publicității în presa democratică: „Noi, Nistor Aurel, președintele Frontului Plugarilor și Tulba Vasile, secretar, avînd în vedere promovarea cadrelor țărănești în Frontul Plugarilor și aducerea în fruntea lui a unor țărani devotați și încercați luptători, dăm următorul comunicat:

În ziua de 3 februarie 1947 a avut loc în sediul Frontului Plugarilor din Satu-Mare, instalarea noii conducerii județene, în frunte cu Ioan Țăranu, în calitate de președinte și Șuta Vasile în postul de secretar al

⁴² *Ibidem*, din 8 februarie 1946.

⁴³ *Ibidem*, din 18 mai 1946.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ Gh. I. Ioniță, Gh. Țuțui, *op. cit.*, p. 245—246.

organizației noastre. Rugăm organizațiile subordonate să ia act de schimbările survenite⁴⁶.

Acțiunea de reorganizare a Frontului Plugarilor declanșată în întreg județul Satu-Mare și Țara Oașului, a fost însoțită de o puternică campanie de presă pentru lămurirea maselor țărănești asupra acestei măsuri luată în toată țara, în condițiile ofensivei generale a forțelor populare conduse de P.C.R. împotriva reacțiunii. Descriind procesul respectiv în județul Satu-Mare, ziarul „Sătmarul” afirma: „În județul Satu-Mare Frontul Plugarilor este condus acum de harnicul agricultor Țăranu Ioan din Boinești, care împreună cu colaboratorii săi a desfășurat o muncă de lămurire și reorganizare a acestei organizații pentru a fi cât mai folositoare maselor țărănești.

După reorganizare — nu de mult timp a județenei — s-a pornit la reorganizarea plășilor, lucru care a și fost terminat, rămânând ca această activitate să fie extinsă și asupra comunelor.

Dacă pînă acum în Frontul Plugarilor a putut fi membru oricine a dorit, acest lucru nu va fi și pe mai departe. Nu vor mai putea fi membri ai acestei organizații toți cei care nu înțeleg să lupte și să se sacrifice chiar, pentru țară.

Intelectualii cinstiți și devotați vor putea fi primiți întotdeauna cu drag în Frontul Plugarilor dacă au dorința de a coopera la ridicarea nivelului cultural și economic al plugărimii⁴⁷.

Desigur, acest proces de curățire a rîndurilor Frontului Plugarilor din Țara Oașului de elementele necorespunzătoare a fost însoțit de o anumită scădere a numărului de membri. Astfel, la începutul anului 1947 în întreaga plasă Negrești existau 2 367 membri ai Frontului Plugarilor (față de 2 614 în 1946), repartizați astfel: Negrești — 389, Vama — 113, Oașul Nou — 29, Prilog — 83, Racșa — 417, Tur — 115, Călinești — 275, Cămărzana — 163, Târșolt — 91, Boinești — 91, Trip — 116, Bixad — 252, Certeze-Huta — 157⁴⁸.

În urma acestui proces Frontul Plugarilor a ieșit întărit din punct de vedere politic. El a sprijinit cu hotărîre măsurile inițiate în anul 1947 de către P.C.R. și guvernul democratic în vederea îndeplinirii cu succes a sarcinilor revoluției popular-democrate și a trecerii la revoluția socialistă. Se poate spune că abia în procesul construcției socialismului s-au realizat schimbări esențiale în situația țăranilor din Oaș, proces care a reușit să-i ridice la un nivel de civilizație și bunăstare așa cum au dorit oșenii întotdeauna.

Politica P.C.R. de industrializare și transformare socialistă a agriculturii, de ridicare a tuturor zonelor țării, noile măsuri de conducere ale partidului nostru în vederea îmbunătățirii structurale a agriculturii și ridi-

⁴⁶ *Colț de țară*, din 5 februarie 1947.

⁴⁷ *Sătmarul*, din 11 iunie 1947.

⁴⁸ Arhiva Comitetului județean P.C.R. Satu-Mare, *Fond 1*, dosar nr. 32/1947, fila 45.

carea ei la un nivel calitativ superior se resimte din plin și în Țara Oașului. Noile măsuri, alături de industrializarea unor localități din Oaș, în actualul cincinal, vor duce la apariția unor noi locuri de muncă și la ridicarea generală a nivelului de trai al populației din zona respectivă.

În prezent se desfășoară și în Țara Oașului un amplu program de urbanizare și sistematizare a comunelor, noi construcții de locuințe care reprezintă o replică viguroasă dată bordeielor sărăcicioase de altădată.

Se dezvoltă învățămîntul, înfloarește viața spirituală a Țării Oașului, viață care se integrează organic în marile realizări ale poporului român în etapa actuală a construcției socialismului.

Înfăptuirea integrală a Programului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, va aduce noi împliniri pe toate planurile vieții sociale și în această vatră de istorie românească milenară, care este Țara Oașului.

ASPECTS DE L'ACTIVITÉ DU „FRONT DES LABOUREURS“ DANS L'OĂȘ.

(1944—1947)

(Résumé)

La revolution de liberation sociale et nationale du 23 Août 1944 — organisée et dirigée par le Parti Communiste Roumain — a eu comme conséquences la liberation du pays et l'ample réorganisation de la classe ouvrière et de la paysannerie, en conditions légales.

Le présent étude analyse — basé sur des documents inédits — l'extension et l'activité du „Front des laboureurs“ dans l'Oaș pendant la révolution populaire-démocrate. On montre que ce processus a eu lieu en étroite liaison avec l'accomplissement des tâches historiques du jour: rétablir l'administration roumaine dans la Transylvanie du nord, soutenir la guerre antihitlérienne, démocratiser le pays, réaliser la réforme agraire etc.

La paysannerie de l'Oaș — condamnée à la plus grande misère par les régimes d'exploitation du passé, sauvagement opprimée du point de vue national par la dictature de Horthy pendant l'occupation temporaire — est entrée en masse dans le „Front des laboureurs“, organisation révolutionnaire dirigée par le P.C.R., considérant la démocratie et le socialisme comme seule voie d'emancipation sociale.

Les remarquables réalisations obtenues sous la direction du P.C.R. dans les années du socialisme ont définitivement engagé l'Oaș — comme d'ailleurs toute la Roumanie — sur la voie du progrès et de la civilisation.